

POUČENÍ DÁRCE KRVE

I. VÝBĚR DÁRCE PLAZMY

Výber dárce je důležitý k vyloučení krví přenosných onemocnění.

Níže uvedené faktory vedou k dočasnému nebo trvalému vyloučení dárce:

- opakované záněty žil, léčené varixy, záněty hlubokých žil
- rizikové sexuální chování
  - pohlavní styk s osobou infikovanou HIV nebo nemocnou AIDS
  - střídání náhodných sexuálních partnerů
  - pohlavní styk mezi muži (platí i pro sexuální partnerku tohoto muže)
  - pohlavní styk provozovaný pro peníze nebo drogy (prostituce)
  - pohlavní styk s osobou provozující prostituci
  - pohlavní styk s osobou, která užívá injekční drogy
- úzký kontakt s nemocným s infekční žloutenkou (společná domácnost, sexuální kontakt)
- výskyt Creutzfeldt-Jacobovy nemoci a jejích variant (vCJD = BSE, TSE) v rodině
- pobyt ve Velké Británii a Francii (nad 6 měsíců) v letech 1980-1996 (teoretické riziko variantní Creutzfeldt-Jacobovy nemoci); podání transfuze ve Velké Británii po roce 1980
- tetování, propíchování uší, body piercing, akupunktura apod.
- potřísnění sliznice nebo poraněné kůže infekčním materiálem
- endoskopické vyšetření (např. žaludku, střev, močových a dýchacích cest)
- transfuze (podání transfuzního přípravku)
- léčba přípravky lidského původu např. pro růstové a vývojové poruchy (lidský růstový hormon)
- operace
- neurochirurgický výkon s použitím štěpu tvrdé mozkové pleny, transplantace rohovky
- transplantace s použitím štěpu zvířecího původu; transplantace s použitím tkáně nebo buněk lidského původu
- pobyt v nápravném zařízení (vězení)
- léčba nebo sledování pro pohlavní chorobu
- toxikomanie a alkoholismus
- užívání injekčních drog, steroidů nebo hormonů nepředepsaných lékařem (i v minulosti)

DALŠÍ RIZIKA

Dlouhodobě jsou z dárcovství vyřazeni lidé, kteří užívají některé léky (tablety, injekce) na léčbu akné, lupénky, vypadávání vlasů, zbytnění prostaty apod. - isotretinoin (např. Accutane, Roaccutane), etretinat (např. Tegison, Tigason), acitretin (např. Neotigason), finasterid (např. Finex, Penester, Propecia, Proscar), dutasterid (např. Avodart). Délka vyřazení dárce závisí na léku a na způsobu podávání.

Riziko přenosu infekce zvyšuje pobyt v některých zemích. Za rizikový se považuje dlouhodobý pobyt v tropických zemích, v zemích s výskytem malárie, Chagasovy choroby nebo horečky Q, pobyt v zemích se zvýšeným výskytem infekčních nemocí (např. infekční žloutenky, aj.).

Máte právo klást otázky týkající se odběru a právo kdykoliv od odběru ustoupit.

V případě pochybností se poraďte s lékařem plasmferetického centra nebo přistupte k samovyloučení.

SAMOXYLOUČENÍ

Pokud si uvědomíte, že by Vaše krev mohla ohrozit příjemce transfuze, prosíme, od odběru odstupte nebo o této skutečnosti informujte pracovníky Plasmaferetického centra. Pokud byl již odběr proveden a rozpomenete se na závažnou skutečnost nebo v nejbližších dnech vznikne epidemiologicky závažná skutečnost (infekční žloutenka v rodině, infekční onemocnění člena společné domácnosti atd.) ,máte možnost uvědomit plasmacentrum:

- a) Použitím formuláře pro samovyloučení (najdete pod schránkou pro samovyloučení v 1. patře před vstupem do centra). Na formuláři vyplňte datum odběru a rodné číslo a vložte do schránky před vstupem do centra.
- b) Vyplněný formulář poslat poštou na adresu: UNICAPlasma s.r.o., Hradčanská Office Center, Milady Horákové 109/116, Praha 6
- c) O samovyloučení lze informovat Plasmaferetické centrum telefonicky na čísle: 220 515 464-5 (v pracovní dny od 8:00 do 20:00 hod.) nebo emailem na adresu info@unicaplasma.cz. Pracovník recepce Vaši zprávu zaznamená a předá lékaři. Telefonní číslo je uvedeno i na legitimaci dárce.

PŘEDODBĚROVÉ VYŠETŘENÍ DÁRCE

Před každým odběrem jsou dárce vyšetřeny následující parametry:

- Krevní tlak (100-180/60-100 mmHg)
- Tepová frekvence (50-100 tepů/min)
- Tělesná teplota (méně než 37,5°C)
- Váha (min. 55 kg)
- Krevní obraz (hemoglobin)

VYŠETŘENÍ ODEBRANÉ PLAZMY

Kromě vyplnění předodběrového dotazníku, laboratorní kontroly a vyšetření zdravotnickým pracovníkem (pohovor) vyšetřujeme každou odebranou plazmu na přítomnost známek infekce:

- HBV (žloutenka B)
- HCV (žloutenka C)
- HIV (původce AIDS)
- syfilis (lues, příjice)

I přes uvedený způsob vyšetření nejsme schopni zaručit příjemci krve naprostou bezpečnost (např. proto, že test může být založen na průkazu protilátek a dárce může „trvat“ několik týdnů, než protilátku po „nakažení“ vytvoří). Spolupráce s dárce a naprostá důvěra má tedy zásadní význam. V případě nevyhovujících výsledků laboratorních vyšetření budete informováni.

Prokázání infekce dárce HIV, HBV, HCV, nebo jiných závažných krví přenosných infekcí jsou důvodem k trvalému vyloučení dárce z dalšího dárcovství.

Údaje o zdravotním stavu dárce uchováváme v jeho dokumentaci při zachování zásad lékařského tajemství. Vám odebraná plazma bude použita pouze v případě, že bude vyhovovat požadavkům na její bezpečnost a jakost.

POZOR!!

Při nedodržení doporučené stravy den před a v den odběru (lehké netučné potraviny, dostatek tekutin) může být vaše plazma chylózní (plazma, která obsahuje vysoké množství tukových buněk). Tato plazma nemůže být dále zpracována na životně důležitá léčiva a odběr nelze považovat za úspěšný.

II. RIZIKO PRO DÁRCE PLAZMY

ODBĚR PLAZMY NE ZCELA ZDRAVÉMU DÁRCI

Odběr plazmy může poškodit ne zcela zdravého dárce, proto provádíme základní vyšetření, která slouží ke všeobecnému posouzení zdravotního stavu dárce.

Všechny abnormální nálezy jsou dárce oznámeny. Za dočasné nebo trvalé vyřazení z dárcovství odpovídá lékař plasmaferetického centra. O důvodech dočasného nebo trvalého vyřazení z dárcovství je dárce informován.

NEŽÁDOUCÍ REAKCE NA ODBĚR

Jako nežádoucí reakce na odběr (komplikace) se může objevit:

- krevní výron, modřina (krvácení do podkoží po vpichu), riziko této komplikace lze snížit řádným stlačením místa vpichu po odběru
- celková reakce, mdloby, které jsou způsobeny ne dost rychlým přizpůsobením krevního oběhu změnám při odběru nebo nepřiměřenou psychickou reakcí; ke mdlobě dochází nejčastěji u dárců hladovějících, dehydratovaných, „uhoněných“ a při příliš rychlém opuštění odběrového křesla
- u přístrojových odběrů (kde je krev mimotělně míšena s protisrážlivým roztokem) může dojít vlivem kolísání hladiny vápníku k drobným svalovým záškubům (obvykle trnutí jazyka, mravenčení rtů apod.), pokud by nebyl vápník podán nebo rychlost odběru upravena, mohlo by dojít i k větším křečím; důležité je, aby dárce byl řádně poučen a hlásil již první příznaky (zcela výjimečně by mohlo dojít k podobným komplikacím i z jiných příčin, zásady jejich prevence i průběh jsou obdobné)

Všechn materiál používaný k vlastnímu odběru plazmy i k odběru krve k laboratornímu vyšetření je zásadně k jednorázovému použití.

ŽÁDNÉ RIZIKO PŘENOSU JAKÉKOLI KRVÍ PŘENOSNÉ INFEKCE NA DÁRCE NEHROZÍ!

III. PRÁVA DÁRCE

Dárce má právo:

- kdykoliv změnit své rozhodnutí o darování plazmy a odstoupit od odběru
- klást dotazy ohledně dárcovství plazmy a okolností odběru
- na informace o významu dobrovolného a neplaceného dárcovství
- na podrobné vysvětlení metody a typu odběru, včetně možných rizik spojených s odběrem
- na podrobné vysvětlení důvodů, které brání darování plazmy pro možné ohrožení zdravotního stavu dárce nebo možné ohrožení zdraví příjemce transfuzního přípravku z nich vyrobeného
- vědět o způsobech předodběrového vyšetření (laboratorního a klinického) a o povinných vyšetřeních, kterým je podrobena darovaná plazma
- vědět, jaké jsou možnosti dalšího zpracování a využití plazmy
- na informaci o tom, že odebraná plazma bude použita uvedeným způsobem, jen pokud splní kritéria bezpečnosti a jakosti
- na informace o svém zdravotním stavu a výsledku povinných laboratorních vyšetření
- na soukromí při pohovoru s lékařem a během klinického vyšetření
- na ochranu před zneužitím jakýchkoliv informací týkajících se darování jeho plazmy a jeho zdravotního stavu
- na informaci o uchování osobních dat a dalších údajů o zdravotním stavu a o jejich ochraně před zneužitím dle platných zákonů

Zařízení plasmaferetického centra má konečnou odpovědnost za jakost a bezpečnost odebírané plazmy, proto má právo definitivně rozhodnout o přijetí či vyřazení dárce. Darování plazmy se nepovažuje za „lidské právo“.

Jestliže dárce navštíví centrum po více než 90 dnech, bude na něj opět pohlíženo jako na prvodárce (vyšetření, finanční náhrada).

Dárce může navštěvovat pouze jedno plazmaferetické centrum.

V případě pozdější registrace v jiném zařízení bude dárce z plazmaferetického centra UNICAPlasma s.r.o. automaticky TRVALE VYŘAZEN.

Před odběrem vyhodte žvýkačku nebo bonbon!!! Během odběru je zakázáno jíst.